

איש

השנה

תשל"ח

מאת

אורי אבנרי

תיכנון מן הסוג השלישי

בדור האחרון, היתה לא-פעם הצדקה כלשהי לאמונה זו. ישראל נמצאת במוקד של סיכסוך גלוי, בעל השלכות עולמיות. לא פעם קרו בישראל ומסביבה מאורעות שריתקו את תשומת-לב העולם כולו — מילחמות ומעשים דרמטיים אחרים. אך מעולם לא היתה שנה כשנת תשל"ח, שבה אירע על אדמת ישראל המאורע האחד שהיה, מעבר לכל ספק, המעשה החשוב ביותר לא רק לישראל, לא רק לעמי המרחב שבו היא שוכנת, אלא לאנושות כולה.

כזה היה המאורע שאירע בנמל-התעופה הנושא את שמו של דוד בן-גוריון, במוצאי שבת, אור ליום ט' בכסלו תשל"ח, הי"ג בנובמבר 1977. התאריך לא יימחק עוד מן ההיסטוריה.

ה עולם כולו עצר את נשימתו — פשוטו כמשמעו. הלוויין העביר את המאורע למיליוני בתי מסביב לכדור-הארץ. האנושות כולה היתה עדת-ראייה. המטוס הגיע לנמל-התעופה בלוד. הדלת נפתחה. האיש יצא. נעצר על הכבש. החצוצרות השמיעו את התרועה. המצלמה שהתה על פני האיש, שקפאו בהבעה חגיגית, סתומה, כאילו הקשיב למנגינה פנימית שרק הוא היה מסוגל לשמעה.

אנוור אל-סאדאת, נשיא מצרים, בא לישראל. מאורע זה העמיד בצד לא רק את כל שאר המעשים והאירועים של תשל"ח, בעולם כולו, אלא גם הוציא את השנה עצמה מרכז הגמכות של שנות השיגרה והפך אותה הר שגיא בנוף ההיסטורי.

● חדדה למיליאודים

יש סיבות רבות לעולם לעקוב בדריכות אחרי מעשה היסטורי, המשפיע במישורו על הסיכסוך הישראלי-ערבי. בשנת תשל"ח, כמו כבר שנה מאז ירדה מושפחה אחת של קופים מן העצים והחלה מהלכת על שתיים, לא חסרו הסיכסוכים בכוכבי הלכת ארץ.

בקרן אפריקה היתה נטושה מילחמה מרה בין אתיופיה וסומאליה. על מידבר שומם וצחיח. פעמוני-האזעקה צילצלו כאשר ברית-המועצות וקובה שלחו לשם יועצים ולוחמים. ברודויה גברה מילחמת-שיחרור אכזרית. חרף נסיגות נואשים להגיע להסדר שישמור לפחות על קיום המיעוט הלבן. מורדים פרצו מאנגולה למחוז שאבה העשיר בזאיר, ובמשך כמה ימים מלא העולם סיפורי זוועה וגאולה. ויאטינאם המאוחדת החדשה לחמה בשכנתה קמבודיה. שגם היא ניצחה זה עתה, כמה, במילחמת-שיחרור. באטגניסטאן הצליחה הפיכה. בניקאראגואה ובאיראן התמרדו המונים נגד השליטים. מצ'אד ועד אל-צ'חרה הספרדית-לשעבר סערו מילחמות-גרילה.

אך אף אחד מן הסיכסוכים האלה והאחרים, שהקיזו את דמם של בני-אדם בשנת-השלום תשל"ח, לא נשא בחובו סכנות כה חמורות ואנושות כזוה כמו הסיכסוך הישראלי-ערבי.

יש לכך סיבות רבות:

- אף ששני הצדדים המעורבים בו אינם, לכאורה, אלא עמים קטנים, הם מהווים מעצמות בזעיר-אנפין. העולם הערבי הוא גורם-כוח כביר, המשתרע על חלקים חשובים של שתי יבשות, והכולל מדינות רבות. ישראל היא חלק מן העם היהודי, שיש לו עמדות-יכוח מיוחדות-במינן בארצות רבות.
- המרחב השמי הוא שדה-קרב מרכזי במאבק המתמיד בין מעצמות-העל על ההגמוניה בעולם. חשיבותו עלולה בכל עת לגרום התדרדרות הרת-שואה, שתביא לעימות עולמי ואף למילחמת-עולם שלישית ואחרונה.
- הנפט, הטמון במעמקי האדמה של המרחב, הוא גורם חסרת-חליף לשלומה, ואף לעצם קיומה התרבותי, של האנושות ברבע האחרון של המאה ה-20. די בהפרעה זמנית בורם השוטף והגובר של הנפט אל מופעלי הכוח והייצור של המערב, כדי לגרום בן לילה לאבטלה של עשרות מיליונים, לרעב ולמהפכות.
- המרחב הזה הוא מולדתן של שלוש דתות גדולות, וכל מאורע בו מעורר רגשות עמוקים בליבם של עמים רחוקים, שאינם קשורים לשני הצדדים.

מילכד אירופה המערבית, אין איזור אחר בעולם שבו תהפוכה השובה בו עזוזה והשפיע בצורה כה חותכת על חיינו על חייהם של מיליאודי בני-אדם. תהפוכה חיובית, כמו יוזמתו של אנוור אל-סאדאת, אכן הרעידה את הלככות בהמש יבשות.

● פקינג, מוסקוה, ירושלים

אך האיש על כבשי-המטוס בלוד גרם לרטט של התרגשות בלככות ביגלל סיבות שחרגו מתחום האינטרסים, הסכנות והחששות. גם בשנים קודמות אירעו תהפוכות שהקפיצו את הסיכסוך הישראלי-הערבי אל מרכז התודעה העולמית, בשל אינטרסים, סכנות וחששות אלה.

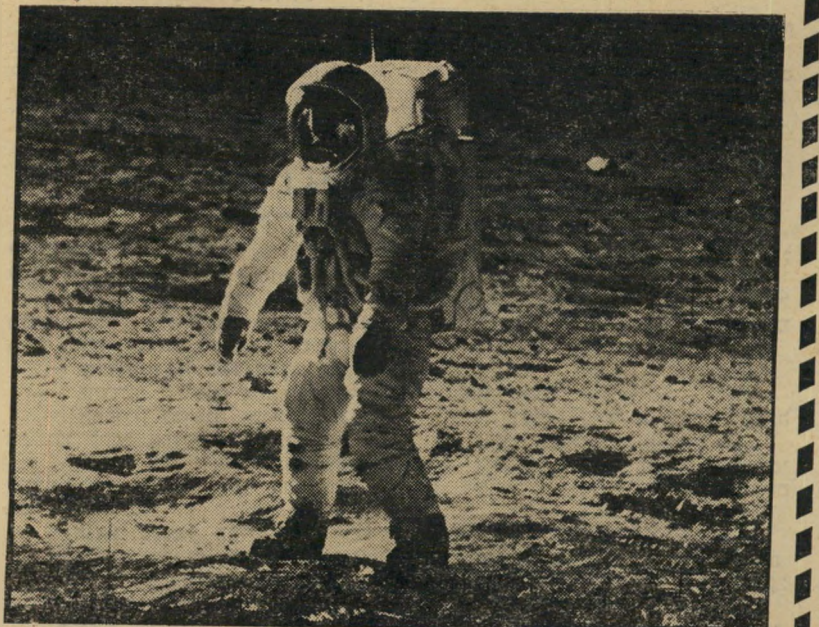
כזו היתה מילחמת-סיני, שנתנה לשנת תשי"ז את אי-השנה משה דיין, הרמטכ"ל.

● נערה בניח-אלפא

את ההלצות האופייניות של ארץ-ישראל הישנה, בטרם קום המדינה, סיפרה על הקיבוץ-ניקית הצעירה שהגדירה כך את מקומה בעולם:

"העולם הוא מרכז היקום. מכל ארצות העולם, ארץ-ישראל היא הארץ החשובה ביותר, וזה כתוב כבר בתנ"ך. הגורם הכי חשוב בארץ הוא היישוב העברי. החלק הקובע ביישוב הוא ההתיישבות העובדת. מכל תנועות ההתיישבות, התנועה המצטיינת ביותר היא, בלי ספק, הקיבוץ הארצי. מכל קיבוצי הקיבוץ-הארצי, המוצלח ביותר הוא בית-אלפא. בבית-אלפא, הכל מודים שהבנות שוות יותר מהבנים. מכל הבנות, אני היפה והפופולרית ביותר. לכן אני מרכז היקום."

גם מחוץ להלצות, מאמינים עמים רבים, בגלוי או בסתר ליבם, כי ארצם היא החשובה ביותר בעולם. מבחינה זו עוד עלה הישראלי המצוי על בני עמים אחרים. האמונה כי מדינת-ישראל והעם היהודי הם מרכז היקום היא חלק מהשקפת-העולם הישראלית.

האדם הראשון על הירח: 21 ביולי, 1969